

Hasipek, A. (2018). Beyoğlu Ağa Camii'nin Mûsikîşînas Müezzini; Hafız Kemal Tezergil. *ONLINE JOURNAL OF MUSIC SCIENCES, Cilt 3*(sayı 1), 109-124.
Doi: <http://dx.doi.org/10.31811/ojomus.430309>
Geliş Tarihi: 22/05/2018 Kabul Tarihi: 04/06/2018

BEYOĞLU AĞA CAMII'NİN MÛSİKÎŞÎNAS MÜEZZİNİ; HAFIZ KEMAL TEZERGİL

Ahmet HASİPEK*

ÖZET

Kökü Orta Asya'ya dayanan Türk mûsikîsi, en yüksek sanat seviyesine Osmanlı döneminde ulaşmıştır. Yüzlerce yıllık geçmişin bakiyesi olan bu dönem mûsikîsi; aşırılıktan uzak, ciddi, sade, zarif ve akıcı bir özelliğe sahip olup, İstanbul tavrı olarak nitelendirilir. Bu tavır, özellikle de farklı milletler tarafından icra edilen, dinî mûsikîde kendini daha fazla hissettirir. Dinî mûsikîde İslam dünyasında meşhur olmuş iki tavrıdan birisi(diğeri Mısır tavrıdır.) İstanbul tavrıdır. Dini mûsikîmizin en seçkin bestekâr ve yorumcuları bu tavır üzerine yetişmiştir.

Mevlidhan, âyinhan, zâkirbaşı, bestekâr; aynı zamanda Beyoğlu Ağa Camii Müezzini Hafız Kemal Tezergil, İstanbul tavrının son temsilcilerinden biridir. Aynı dönemde yaşamış emsallerine göre fazla tanınmış değildir. Bu çalışmada Hafız Kemal Tezergil'in hayatı, mûsikî eğitimi, mûsikî faaliyetleri ve besteleri üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kemal Tezergil, Dini Mûsikî, Bestekâr, Müezzin, İlahi.

HAFIZ KEMAL TEZERGİL, THE MUSICIAN MUEZZİN OF BEYOGLU AGA MOSQUE

ABSTRACT

Turkish Music, the origin of which goes back to Central Asia, reached its peak in terms of its artistic level during the Ottoman time. The music of this period, which is an accumulation of the history of hundreds of years, is serious, modest, elegant, fluent, and away from extremism, thus it is characterized as Istanbul Style. This style becomes more evident especially in Religious Music performed by different nations. Istanbul Style is one of the two styles that has become famous in Islamic World (the other was Egyptian Style). The most distinguished composers and the performers have been raised in this style.

* *Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi, hasipekahmet@gmail.com, 0506 1575046*

Beyoglu Aga Mosque's Muezzin, Hafız Kemal Tezergil, who was also a mevlidhan (reciter of Mawlid) âyinhan (rite singer) and zâkirbaşı (the leader of the religious rites and recitations), was one of the last representatives of Istanbul Style. He is not as well-known as his contemporaries. This study will examine Hafız Kemal Tezergil's life, his musical education, musical activities, and his compositions.

Key Words: Kemal Tezergil, Religious Music, Composer, Muezzin, Hymn

1.GİRİŞ

İslam'ı benimsemiş milletler, İslam'ı yaşama konusunda kendi sosyal kültürel özelliklerinden de bu yaşama adapte olma konusunda yararlanmışlar, bu anlamda İslam'ın ilkelerini kendi kültür, estetik ve sanat zevkleriyle yoğurup; edebiyatta, mimaride, mûsîkîde; her türlü sosyal, kültürel ve sanatsal faaliyetlerde kendilerine özgü bir tarz oluşturmuşlardır.

Söz gelimi; dinî mûsîkînin Cami Mûsîkîsi formlarından olan ezanın, okunduğu yerin mûsîkî zevkini çağrıştıracak şekilde; Arabistan'da Hicaz, Mısır'da Kahire, Türkiye'de İstanbul tavrıyla okunması âdetten olmuştur.

Türk Dini Mûsîkîsi'nde ortaya çıkan İstanbul tavrı; zamanla Türk milleti tarafından daha fazla benimsenmiş, yüzlerce yıllık bir mûsîkî birikiminin neticesinde ortaya çıkmış bir tavidir. Vaktiyle Konya, Bursa, İzmir gibi kendi çapında kendine özgü kültürel farklılıklar ortaya koyabilen şehirlerde de farklı ezan okuma tavırları ortaya çıkmışsa da(Özcan, 1995: 44), bugün bu tavırlardan söz edebilmek mümkün değildir.

Bugün İstanbul tavrı da unutulmaya yüz tutmuştur. Bu tavrın unutulmasının, rağbet görmemesinin nedenleri; araştırılması gereken farklı bir çalışma konusudur. Ancak bugün artık İstanbul tavrıyla ezan okuyan müezzin sayısının parmakla gösterilecek kadar az olması, dinî merasimlerde okunan Kur'an'ın genellikle Mısır tavrıyla okunduğu, hatta TRT'de yapılan "Kur'an-ı Kerim'i Güzel Okuma Yarışması"nın bu nedenle eleştirildiği(Bardakçı, 2017), malumun ilamıdır.

Bir değeri kalıcı kılabilmek için yapılabilecek şeylerden biri de, o değeri yaşatan insanlara sahip çıkabilmektir. Bu da, o insanların o değer adına yaptıklarını bilmekle, sahiplenmekle, yaşatmakla mümkündür. Dinî mûsîkîmizin, bu mûsîkîye gönül vermiş, gönlünü vermekle kalmamış; onu yaşatmak için her dem onunla meşgul olmuş; eğitimini almış, eğitimini vermiş; beste yapmış, icra etmiş; tanıtımını yapmış; ancak tanınmamış nice mûsîkîşinasları vardır. Hafız Kemal Tezergil de bu mûsîkîşinaslardan biridir. Çok fazla sayılamayacak kadar bir zaman önce, 1996 yılında aramızdan ayrılmasına, dinî mûsîkînin-hatta din dışı mûsîkînin- bütün formlarına iyi derecede vakıf olmasına, geride otuz bir adet dinî mûsîkî formunda eser bırakmasına, bugün hala Dailymotion, YouTube gibi müzik barındırma sitelerinde okuduğu ezan, kaside vb dinlenmesine rağmen, Hafız Kemal Tezergil gereği kadar tanınmış bir isim değildir. Hatta kendisinin Hafız Kemal Gürses(öl. 1939)'le karıştırıldığına da rastlanmaktadır(Semazen, 2013).

Yaşadığı dönem itibarıyla İstanbul'un dinî mûsîkî çevrelerinde; müezzinliğiyle, mevlidhanlığıyla, zâkirbaşılığıyla vb isim yapmış Hafız Kemal Tezergil'in, en önemlisi de; dinî mûsîkîde "İstanbul Tavrı" olarak adlandırılan mûsîkî ekolü içerisinde yetişmiş ve bu tavrın son temsilcilerinden biri olması ve de geride otuz bir adet eser bırakması dolayısıyla hakkında çalışma yapılması gereken bir isim olduğunu düşünüyoruz. Çalışma kapsamında; Hafız Kemal Tezergil'in hayatı, mûsîkî eğitimi, mûsîkî faaliyetleri ve besteleri konu edilecektir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; Hafız Kemal Tezergil'in hayatını araştırmak ve mûsîkîşinas kimliğini ortaya koyabilmektir.

2. YÖNTEM

Araştırma, veri toplama yöntemine göre; görüşme ve literatür taraması yapılarak hazırlanmıştır. Hafız Kemal Tezergil'i tanıyanlarla röportaj yapılmış, Diyanet İşleri Başkanlığı arşivindeki özlük dosyasında, gazete arşivlerinde ve internet ortamında yer alan belgeler incelenmiş, bestelerinin notaları bulunmuş; röportajla edinilen bilgilerle belgelerde yer alan bilgiler karşılaştırılarak Hafız Kemal Tezergil'in hayatı, mûsîkîşinas kimliği tespit edilmeye çalışılmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Hafız Kemal Tezergil'in Hayatı

Hafız Kemal Tezergil, 1926 yılında beş çocuklu bir ailenin ikinci çocuğu olarak Bursa'da dünyaya geldi. Ebeveynleri evladı fatihan olup; babası Mustafa Sabri Efendi Makedonya; annesi Hikmet Hanım ise Romanya göçmeni bir ailenin çocuğudur(Mustafa Tezergil, kişisel görüşme, 2015).

Hafız Kemal Tezergil'in ailesi, babasının sağlığında maddi anlamda kendi kendine yeten, orta halli bir aileydi. Kemal Tezergil, ilkokulu bitirip Gelenbevi Ortaokulu'na devam ederken babası vefat etti. Ailesi maddi sıkıntı içerisine girince, Kemal Tezergil de, ailesine maddi anlamda destek olmak için okulu bırakmak zorunda kaldı.

Çocuk yaşta bir çivi fabrikasında işçi olarak çalışmaya başladı. İş sırasında çocukluğun verdiği işin gerektirdiği sorumluluk ve ciddiyeti önemseyememekten olsa gerek, sol elinin üç parmağını pres makinesine kaptırdı ve bu olay üzerine işten ayrıldı(Mustafa Tezergil, kişisel görüşme, 2015).

O zamanlar Fatih Draman'daki Kefeli Camii'nde imamlık yapan dayısı Muzaffer Ozak, kendisiyle istişare edilmeden, maddi kaygılarla çocuk yaştaki yeğenin, bir çocuk için hiç de uygun olmayan bir işte yaşadığı bu talihsiz olay üzerine, "Oh, çok iyi oldu! Fabrikada çalışmak senin neyine!" diyerek ironik bir tepki göstermiştir(Şenses, 1965: 84). Kemal Tezergil bu olaydan sonra dayısı Muzaffer Ozak'ın murakabesinde imamet ve müezzinlik öğrenmeye başlamıştır.

İlk olarak dayısı Muzaffer Ozak'ın imamlık yaptığı Fatih Draman'daki Kefeli Camii'nde Kur'an ve müezzinlik öğrenmeye başlar. Mehmet Aritekin Hoca Efendi'den tâlim, tecvid ve kıraat okur. Fatih'te Köse Ömer olarak bilinen hocadan hıfza başlar. Aynı zamanda o günün en meşhur Kur'an okuyucularından olan Enderûnî Hâfız İsmail Efendi'de kıraat okur. Müezzinlik ve kıraat konusunda Fatih Camii Baş Müezzini Hüsnü Efendi'den de istifade eder(Mustafa Tezergil, kişisel görüşme, 2015).

BEYOĞLU AĞA CAMII'NİN MUSİKİŞİNAS MÜEZZİNİ; HAFİZ KEMAL TEZERGİL

Hafız Kemal Tezergil üç, dört yıllık bu talebelik sürecinde bir taraftan da değişik camilerde müezzinlik yapmıştır. Resmi olarak 19.03.1944 tarihinde Beyoğlu Galata Beyazıt Camii'nde göreve başlamıştır(DİB, HB, 13.05.1976). Burada iki yıl görev yaptıktan sonra vatani hizmetini yapmak için 1946 yılında askere gitmiştir. Askerlik dönüşü Beyoğlu'nun Galata semtindeki Arap Camii'nde göreve başlamıştır(DİBA, HB, 13.05.1976).

Bu sırada caminin müdavimlerinden Kadir Altan adındaki cemaatinin Nuriye adındaki gelinlik kızı ile cemaatin aracılığıyla 17.12.1949 tarihinde evlenmiştir. Bu evlilikten iki kız, üç erkek çocuğu olmuştur(Mustafa Tezergil, kişisel görüşme, 2015).

Arap Camii'nde görev yaptığı sırada sesinin güzelliğinden ve okuduğu ezanların beğenilmesinden dolayı 12.10.1951 tarihinde müezzin olarak Ağa Camii'ne görevlendirilir(Şenses, 1965: 85; DİB, HB, 13.05.1976). 14. 03. 1967 tarihine kadar on altı yıl Hüseyin Ağa Camii'nde müezzinlik yapmış, bu tarihte Eminönü Şehzade Camii'nde göreve başlamıştır. Bir yıl sonra(15. 02. 1968) tekrar Hüseyin Ağa Camii'ne dönmüş, emekli oluncaya kadar bu camide görev yapmıştır. 19.04.1976 tarihinde emekli olmuştur(DİB, HB, 13.05.1976). Hafız Kemal Tezergil otuz iki yıl resmi olarak müezzinlik yapmıştır. Emekli olduktan sonra da mûsîkî eğitimleri ve meşkleri yapmaya daha fazla vakit ayırmaya başlamıştır.

Hafız Kemal Tezergil, bağırsak kanseri rahatsızlığı nedeniyle 15 Kasım 1996 tarihinde, İstanbul'da vefat etmiştir.

3.2. Hafız Kemal Tezergil'in Mûsîkî Eğitimi

Öğrenme konusunda çok istekli olan Kemal Tezergil, müezzin olduktan sonra bir cami müezzini için gerekli olan bilgi ve tecrübe ile yetinmemiştir. Kendisinde böyle bir istek uyanmasının sebebi, dayısı Muzaffer Ozak da olabilir. Dayısının dinî ilimlerde kendisini çok iyi yetiştirmiş olması, Allah vergisi bir hitabet kabiliyetinin olmasıyla İstanbul'da isim yapmış bir vaiz olması, Karagümrük Nureddin Cerrahi Tekkesi'nde postnişin olması, sahafılık yaparak kitaplarla ve kitap meraklısı entellektüellerle haşır neşir olması; Kemal Tezergil için müthiş bir

imkân olmasının yanı sıra, kendisinde dayısı gibi dindar, mutasavvıf, âlim ve mûsîkîşinas bir kimse olma isteği uyandırmış olabilir.

Bu öğrenme isteği ile Ağa Camii'nde göreve başladıktan sonra Kemal Tezergil, o dönem dini mûsîkî alanında isim yapmış birçok kimseden yararlanmışır. Bu kimselerden nasıl ve ne şekilde yararlandığına da kısaca değinelim.

Hafız Kemal Tezergil mûsîkî, özellikle de dini mûsîkî öğrenmek amacıyla Hüseyin Cahit Gözkan'a ömrünün sonuna kadar talebe olmuştur. Cahit Gözkan'dan dini ve din dışı mûsîkî, ud; Cahit Gözkan'ın kâyinbiraderi ve dini mûsîkî alanında, özellikle de Mevlevî âyinleri okuma konusunda usta olan Hulusi Gökmenli'den dini mûsîkî meşk etmiştir.

Mevlevî mûsîkîsinde otorite olan, vefatına kadar Mevlana ihtifallerinde heyet başkanlığı yapan Sadettin Heper'den Mevlevî âyinleri geçmiştir. Bestekâr ve Zâkirbaşı Selahaddin Güner'den ve Zâkirbaşı ve Âyinhan Selahattin Demirtaş'tan zâkirbaşılık öğrenmiştir(Emin Işık, kişisel görüşme, 2015).

Dini mûsîkînin her formunu okumada, özellikle de Mi'raciye okuma konusunda mahir olan, Mevlana ihtifallerinin olmazsa olmaz âyinhan ve kudümzeni Hopçuzade Şakir Çetiner de, Kemal Tezergil'in rahle-i tedrisinden geçtiği büyük hocalardandır. Tavrır olarak da Hopçuzade Şakir Çetiner'in tavrından etkilenmiştir(İsmail Hakkı Çimen, kişisel görüşme, 2015).

Kadirî, Nakşibendî ve Sâdîyye tarikatlarından hilafet alan ve Kadirî Tarikatının Ahiyye kolunun son şeyhi olan Hüseyin Nazmi Efendi'den İstanbul'daki tarikatlerin kendilerine özgü zikir türlerini(kuûdî, kıyamî, devranî) öğrenme konusunda faydalanmıştır(Mustafa Tezergil, kişisel görüşme, 2015).

Kur'an tilavetinde İstanbul tavrının en yetkin isimlerinden Üsküdarlı Ali Efendi ve Enderunlu İsmail Efendi(İsmail Hakkı Özdemir)'den talim, tecvit ve kıraat okumuştur.

Hafız Kemal Tezergil, ömrünün sonuna kadar 20. yüzyıla 19. yüzyılın dini mirasını taşıyan nice âlimlerin, mûsîkîşinasların talebesi olmuş, onlardan

öğrendiklerini kendisinden sonra gelenlere aktarma konusunda önemli bir köprü vazifesi görmüştür.

3.3. Hafız Kemal Tezergil'in Mûsîkî Faaliyetleri

Hafız Kemal Tezergil, önceki bölümde değindiğimiz gibi İstanbul'daki 19. yüzyıl mûsîkî, hafız ve tekke kültürünün meşhur varislerinden istifade etmiştir. Onun mûsîkî faaliyetlerinin başında, müezzinlik görevi gelir. Yirmi dört yıl müezzinlik yaptığı Beyoğlu Ağa Camii'nde okuduğu ezanlarla dinleyenlerin kalplerine tesir etmiştir. Okuduğu ezanları dinleyenler, ezanlarına, özellikle de hicaz ve rast ezanlarına doyum olmadığını belirtmişlerdir(Şenses, 1965: 86). Denilebilir ki, Hafız Kemal Tezergil ses güzelliğini, mûsîkî bilgisi ve samimiyetiyle mecz ederek müezzinlik görevinin örnek alınacak isimlerinden olmuştur.

Hafız Kemal Tezergil, müezzinlik görevinin yanı sıra Nureddin Cerrahi Tekkesi'nde fahri olarak zâkirbaşılık da yapmıştır. Tekkelerde ya da uygun ortamlarda yapılan zikir sırasında, zikrin ritmine uygun ilahiler okunurken, bu okunan ilahileri bir orkestra şefi gibi idare etmek zâkirbaşının görevidir(Öngören, 2013: 411). Bu görevi yapabilmek için;

- Güzel ve kullanışlı bir ses rengi ve gücüne,
- Çok iyi bir müzik kulağına,
- Eserleri yanlışsız okuyabilecek nota ve makam kabiliyetine,
- Çok geniş bir dinî mûsîkî repertuarına,
- Zikir sırasında seçilecek eserin güftesini, mevzuunu, veznini; hangi tür zikre uygun düşeceğini bilecek kadar tasavvuf ve edebiyat kültürüne vakıf olup, bu bilgileri mûsîkî yeteneğiyle kullanabilme,
- Zikir ve icra arasındaki tempoyu tutturabilmek için esaslı bir idare kabiliyetine sahip olmak gerekir (Öngören, 2013: 411; Özcan, 2011: 385; Karabaşoğlu, 2016: 52-53).

Bütün bu hususiyetler, dinî mûsîkîde zâkirbaşılığın ne denli tekellüflü bir görev ve her mûsîkîşinasın ifa edemeyeceği kadar mükemmel bir mûsîkî kabiliyetine sahip olmak gerektirdiğini göstermektedir.

Hafız Kemal Tezergil, yurt içinde ve yurt dışında yapılan birçok zikir meclislerinde, fevkalade doğaçlama yeteneğiyle yaptığı perde kaldırma/perde indirme icralarıyla tekke muhitinde kudretli bir zâkirbaşı olarak tanınmıştır.

1950'li yıllardan 90'lı yıllara kadar camilerde, radyo ve televizyonda, yurt içinde ve yurt dışında yapılan mevlid merasimlerine mevlidhan olarak katılmıştır. O yılların gazete ilanlarına(Milliyet, 1970) baktığımızda, Hafız Kemal Tezergil'in, İstanbul eşrafının, toplum tarafından tanınmış kimselerin düzenlemiş olduğu mevlid merasimlerine katıldığını görüyoruz. Ramazan aylarında Ankara ve İstanbul radyolarında mevlid okumuştur(Rahmi Şenses, 1965; 86). Yurt içinde ve yurt dışında birçok programa Kur'an ve mevlid okumak için katılmıştır(Muzaffer Ergür, kişisel görüşme, 2016). Bu durum, kendisinin mevlid okuma konusunda da başarılı, arandığı bir mevlidhan olduğunu gösteriyor.

"Mevlidi o kadar güzel ve ustaca okurdu ki, onun gibi eski ve yeni kuşağı birleştiren bir kompozisyonla okuyan ikinci bir kişi yok gibidir."(Alparslan, 2014; 97)

Hafız Kemal Tezergil'in mûsîkî meşgaleleri arasında sayabileceğimiz bir meşguliyeti de, evlerde yapılan mûsîkî toplantılarıdır. Bu toplantıların en bilineni; 50 yıllık talebesi olduğu Cahid Gözkan'ın 40'lı yılların başından 90'lı yılların sonuna kadar, önceleri Fatih ve Cerrahpaşa'da, sonraları Kadıköy Çiftelhavuzlar'daki evinde düzenlediği fasıllara katılması ve bu fasılların sonunda Kur'an okuduğu toplantılardır(Cemil Altınbilek, kişisel görüşme, 2015). Bu toplantılara katılmakla hem Cahid Gözkan'dan özel derslerle öğrendiklerini uygulama fırsatı bulmuş hem de Türk mûsîkîsinin gelecek kuşaklara aktarılmasında önemli rol oynayacak birçok mûsîkîşinasın yetişmesine katkı sağlayacak böylesi önemli bir faaliyete katkı sağlamıştır.

Tekke Mûsîkîsi'nin özellikle de Mevlevî Mûsîkîsinin meşk edildiği Necdet Tanlak'ın evi de Kemal Tezergil'in; hocası Cahid Gözkan, Salahaddin Demirtaş,

BEYOĞLU AĞA CAMII'NİN MUSİKİŞİNAS MÜEZZİNİ; HAFİZ KEMAL TEZERGİL

Sadettin Heper, Cahit Atasoy gibi önemli isimlerle bir araya geldiği meşkhanedir(Ergür, 2011; 41).

Hafız Kemal Tezergil'in defalarca Mevlana ihtifallerine katılarak mutrib heyetinde âyinhanlık yaptığını(DİB, RY, 23.11.1964; Hz. Mevlana'yı Anma Töreni,1987) belirtmek yerinde olur. Nezih Uzel'in kurduğu İstanbul Sema Grubu'nun bünyesinde, grubun yurt içi ve yurt dışında yaptığı sema gösterilerine âyinhan olarak katılmıştır(Mustafa Tezergil, kişisel görüşme, 2015).

Nureddin Cerrahi Tekkesi tarafından 70'lı yılların sonlarında İslam'ı ve tasavvuf kültürünü tanıtmak amacıyla Amerika'ya yapılan seyahatlere katılmış, burada Klasik Türk Mûsîkîsi ve Türk Din Mûsîkîsine yönelik yapılan programların icra heyetinde yer almıştır. Ayrıca Nureddin Cerrahi Tekkesi bünyesinde dayısı Muzaffer Ozak tarafından kurulmuş Türk Tasavvuf Mûsîkîsi ve Folklorunu Araştırma ve Yaşatma Vakfı'nda yapılan meşk programlarına katılarak, unutulmuş ya da unutulmaya yüz tutmuş yüzlerce eserin dini mûsîkî repertuarına kazandırılmasına katkı sağlamıştır(Muzaffer Ergür, kişisel görüşme, 2016; Cüneyt Kosal, kişisel görüşme, 2017;).

Diyanet İşleri Başkanlığının açtığı hizmet içi eğitim kurslarında; ezan, kamet, tesbihat, cami adabı gibi imamlık ve müezzinlikle ilgili ders vermiştir(Necdet Ergin, kişisel görüşme, 2016). 90'lı yıllarda Muzaffer Çelikendaze, Bekir Büyükbaş, Necdet Ergin, Mehmet Koçyiğit gibi isimlerin yer aldığı Kemal Tezergil İlahi Grubu adında bir grup kurmuş, bu grupla evlerde meşk, mubarek gün ve gecelerde İstanbul camilerinde, radyo ve televizyonlarda program yapmıştır(Muzaffer Çelikendaze, kişisel görüşme, 2016).

Hafız Kemal Tezergil'in dinî mûsîkî alanında dikkate değer bir etkisi de, bu alandaki birçok kimse için tavrı ve okuyuşuyla örnek olmasıdır. Çoğunluğu Diyanet camiasında çalışan imam ve müezzin birçok kimsenin bu alanda yetişmesi için gayret göstermiştir.

3.4. Hafız Kemal Tezergil'in Bestekârlığı ve Bestelediği Eserler

Hafız Kemal Tezergil'in tespit edilebilmiş otuz bir tane eseri bulunmaktadır. Bu eserler on yedi farklı makamda olup, bir tanesi Mevlevî âyini, iki tanesi saz eseri, yirmi dokuz tanesi de ilahi formundadır. Daha iyi anlaşılabilmesi için eserlerinin makamsal dağılımını gösterir tablo aşağıya çıkarılmıştır.

Tablo 1. Hafız Kemal Tezergil'e Ait Eserlerin Makamsal Dizini

Makam	Eser Adı	Güfte	Tür	Usûl
Acemaşiran	Derd-ü	Cerrahi	İlahi	Düyek
	Gamdan	Şeyhi		
	Azad Et	Muzaffer Ozak		
Bestenigâr	Cânân	Şemseddin Sivasî	İlahi	Sofyan
	Elinin			
	Güllerinin			
	Bağı			
Bestenigâr	Göründü	Cerrahi	İlahi	Nim Sofyan
	Ömrün			
	Bitirmiş			
	Virane			
Eviç	Miyem	Cerrahi	İlahi	Düyek
	Ben Heva			
	İle Riyayı			
	Nefse Etdim			
Eviç	İltifât	Mehmed Âtîf Efendi		

BEYOĞLU AĞA CAMII'NİN MUSİKİŞİNAS MÜEZZİNİ; HAFİZ KEMAL TEZERGİL

	Dil Beytini Pâk Eden	Cerrahi Şeyhi Seyyid Muhammed Nureddin	İlahi	Sofyan
Ferahnâk	Mefhari Cümle Cihansın	Şeyh Ebû'l- Vefa Hz.	İlahi	Düyek
	Aşkınla Yak Kül Et Beni	Seyyid Nizamoğlu	İlahi	Nim Sofyan
	Çığdım Pişmeye Geldim	Yener Çınar	İlahi	Düyek
Hicaz	Devran İçre Devranım	Cerrahi Şeyhi Muzaffer Ozak	İlahi	Düyek
	Sırr-ı Tevhid İle	Halvetî Şeyhi İsmail Efendi (Cismî)	İlahi	Düyek
Hicazkâr	Tevhide Gel Be Hey Kardeş	Çelebi Şeyh Mehmed Bursevî Hz.	İlahi	Düyek
Hüseyni	Ya Vasial Mağfiret	Erzurumlu İbrahim Hakkı Hz.	İlahi	Sofyan
Nihavent	Ben Dervişim Diyene	Yunus Emre		Sofyan

Ahmet HASİPEK

	Hace Deryâb	Mevlana Hz.	Âyin	Ağır Düyek
	Peşrev		Saz Eseri	Devr-i Kebir
	Saz Semaisi		Saz Eseri	Aksak Semai
Nikriz	Kutb-i Âlem Gavs-i Sübhân	Cerrahi Şeyhi Muzaffer Ozak	İlahi	Düyek
	Bu Âlem Buldu Nurunla Bidayet	Uşşâkiyye Şeyhi Hazmi Tura Efendi	İlahi	Düyek
	Cennet İçre	Tevfik Çapacıoğlu	İlahi	Düyek
Rast	El-Meded Ey Fahr-i Âlem	Cerrahi Şeyhi Mehmed Âtıf Efendi	İlahi	Düyek
	Merhaba Ya Merhaba	?	İlahi	Devr-i Hindi
	Muhammed' dir Cemâl-i Hakk'a Mir'ât	Gülşenî Şeyhi Hasan Sezai Efendi	İlahi	Düyek
	Selamım Söyleyin Ol Ulu Şaha	Tevfik Çapacıoğlu	İlahi	Düyek
Sabâ	Sana Derim Bâd-ı Sabâ	Yunus Emre	İlahi	Düyek

BEYOĞLU AĞA CAMII'NİN MUSİKİŞİNAS MÜEZZİNİ; HAFİZ KEMAL TEZERGİL

	Dün Gece Rüyamda Gördüm	Tevfik Çapacıoğlu	İlahi	Nim Sofyan
Segâh	Ey Bülbül-i Nâlende	Gülşenî Şeyhi Hasan Sezai Efendi	İlahi	Nim Sofyan
Sultani Yegâh	El-Meded Ey Fahr-i Âlem	Cerrahi Şeyhi Mehmed Âtıf Efendi	İlahi	Düyek
Suzidil	Aşkınla Çâk Olsa Bu Ten	Seyyid Nizamoğlu	İlahi	Düyek
Şehnaz	Kutb-i Âlem Gavs-i Sübhân	Cerrahi Şeyhi Muzaffer Ozak	İlahi	Düyek
Şevkefzâ	Ben Dost Hevasına Düştüm	Eşrefoğlu Rumi	İlahi	Düyek
Uşşak	Divan Dururum	Hafız Kemal Tezergil	İlahi	Düyek
TOPLAM	31			

Bu bilgilerden yola çıkarak kendisini dinî mûsîkî bestekârı olarak tanımlayabiliriz.

On yedi farklı makamda beste yapması, iyi bir makam bilgisi olduğunu göstermektedir. Ferahnak makamı gibi çok fazla kullanılmayan bir makamda beste yapması, bu tezimizi desteklemektedir.

Bestelerinde kullandığı güftelerin şairlerine baktığımız zaman hepsinin de tasavvuf erbabı olduğunu görürüz. Bestelerinde; Mevlana, Yunus Emre, Şemseddin Sivasi, İbrahim Hakkı Erzurumlu, Seyyid Nizamoğlu, Gülşeni Şeyhi Hasan Sezai Efendi, Çöpatlamaz Atıf Efendi'nin şiirlerini kullanmıştır. Beş tane de dayısı Muzaffer Ozak'ın şiirinden beste yapmıştır. Bir tane uşşak makamındaki ilahisinin güftesi de kendisine aittir.

4. SONUÇ

Son dönemde yaşayan bazı Türk mûsikîsi bestekârları/icracıları ve eserleri, yasadıkları döneme hapsolarak unutulmaya yüz tutmuşlardır. Mûsikîmize hatırı sayılır katkı sağlamış bu mûsikîşinasların besteleri, eserleri, icraları ve tavırlarıyla ilgili çalışma yapmak; mûsikîmizin repertuarını zenginleştirme adına önemli bir çalışma olacaktır.

Bu çalışmayla yakın zamanda aramızdan ayrılan Hafız Kemal Tezergil tanıtılmaya çalışılmıştır. Kendisinin yaşadığı dönem itibarıyla içinde yetiştiği İstanbul'un dinî mûsikî muhiti ve bu muhite kaynaklık eden mûsikîşinaslar da resmedilmiştir. Hafız Kemal Tezergil'in; son dönemde yaşamış önemli bir müezzin, mevlidhan, kasidehan, âyinhan ve bestekâr olduğu belgeleriyle tespit edilmiştir.

KAYNAKÇA

- ALPARSLAN, R. (2014). İstanbul ehl-i kur'an ve mevlidhanları(2), İstanbul: Acar Basım ve Cilt San. Tic. A.Ş.
- BARDAKÇI, M. (2017, 9 Haziran). İstanbul tavrı Kur'an'a, TRT sayesinde el-Fatiha! Erişim tarihi: 21 Aralık 2017, <http://www.haberturk.com/yazarlar/murat-bardakci/1524447-istanbul-tavri-kurana-trt-sayesinde-el-fatiha>
- Diyanet İşleri Başkanlığı (1976, 13 Mayıs). Kemal Tezergil'e Ait Hizmet Belgesi(Dolap no: 1950-1861). Diyanet İşleri Başkanlığı Arşivi, Ankara.

BEYOĞLU AĞA CAMII'NİN MUSİKİŞİNAS MÜEZZİNİ; HAFİZ KEMAL TEZERGİL

Diyanet İşleri Başkanlığı Beyoğlu Müftülüğü(1964, 23 Aralık), Mevlana'yı anma töreninde Kemal Tezergil'in görevli olduğunu belirten resmi yazının kendisine tebliğ edildiğine dair Diyanet İşleri Başkanlığına yazılan resmi yazı(Dolap no: 1950-1861). Diyanet İşleri Başkanlığı Arşivi, Ankara.

ERGÜR, C. E. (2000). Türk Tasavvuf Müziğinde Muzaffer Ozak'ın Yeri ve Eserleri, (Bitirme tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Müsîkîsi Devlet Konservatuarı Ses Eğitimi Bölümü, İstanbul). Erişim tarihi: <http://www.muzafferozak.com/PDF/Tezler/bitirme%20calismasi.pdf>

Hz. Mevlana'yı Anma Töreni(1987, 30 Eylül) <http://www.semazen.net/> adresinden elde edildi. Erişim tarihi: 14.02.2017, http://www.semazen.net/sp.php?id=352&page_id=1&menu_id=id17

KARABAŞOĞLU, C. (2016), Ramazan Ayına Mahsus Tekke Müsîkîsi ve İlahileri, İstanbul: Kutupyıldızı Yayınları.

ÖNGÖREN, R. (2013), "Zikir", Diyanet İslam Ansiklopedisi, c.44, 409-412.

ÖZCAN, N. (1995), "Ezan", Diyanet İslam Ansiklopedisi, c.12, s. 43-45.

ÖZCAN, N. (1997), "Hafız Kemal", Diyanet İslam Ansiklopedisi, c.15, s. 92-93.

ÖZCAN, N. (2011), "Tekke Müsîkîsi", Diyanet İslam Ansiklopedisi, c.40, s. 384-385.

Milliyet. (1970, 19 Kasım). Şişli Camii'nde Mevlidi Şerif [İlan yazısı]. Erişim tarihi: 12.10.2017, <http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Arsiv/1970/11/19>

ŞENSES, R. (1965), Bugünün Meşhur Huffazı Kırımı ve Mevlidhanları, İstanbul: Hamle Matbaası.

Semazen. (2013, 12 Mart). Hafız Kemal Tezergil - Mecnuna Sordular Leyla Nic Oldu [Video]. Erişim tarihi: 25. 07. 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=JdyJiLtceAY>

EXTENDED ABSTRACT

1. Introduction

Hafız Kemal Tezergil; who became famous as a muezzin, mevlidhan, zakirbaşı etc. and most importantly grew up in the musical ecole called "Istanbul attitude" in religious music, is one of the last representatives of this attitude and left thirty one works behind, is a person whom should be studied in our opinion. In the scope of the study; Hafız Kemal Tezergil's life, music education, music activities and compositions will be discussed.

2. Method

The study was conducted by using interviews and literature research techniques as data collection methods.

3. Findings, Discussion and Results

Some of the recent Turkish composers/performers and their works fell into oblivion, being trapped in the era they lived. To make a study about the compositions, works, performances and attitudes of these musicians who had considerable contributions to our music will be an important work to enrich our musical repertoire.

Hafız Kemal Tezergil, who passed away recently, was tried to be introduced in this study. Istanbul's religious music circle and the music lovers of the era he lived in were also depicted. It has been determined that Hafız Kemal Tezergil was a major muezzin, mevlidhan, zâkirbaşı, kasidehan, âyinhan and composer who lived in the recent period according to documents.